

YHDESSÄ paremman kalastuksen puolesta



Suomen
MERILOHIKANTOJEN
linjapaperi
2024



Suomen
VAPAA-AJANKALASTAJAT

Suomen merilohikantojen LINJAPAPERI

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö on toiminta-strategiassaan vuosille 2022–2026 kirjannut yhdeksi strategian missioksi ”Työskentelyn kestävien kalakantojen ja puhtaampien vesien puolesta”. Loheen liittyviä järjestön strategian painopisteitä ovat muun muassa ”Vaikuttavat teot kalavesien ja vaelluskalakantojen parantamiseksi”.

Lukuisissa lohenkalastusta ja sen säätelyä koskevissa lausunnoissaan SVK on vuosien ajan nostanut esille lohen kaupallisen kalastuksen painopisteen siirtämistä lohijokien suistojen läheisille merialueille, jolloin pitkällä syönösvaelluksella loheen kohdistuva sekakantakalastus saataisiin minimoitua ja jokikohtaisen lohikannan saaliin määrän säätely olisi mahdollista. Suomen merialueella vapaa-ajankalastus kohdistuu vahvoihin luonnonkantoihin ja istutettuihin lohikantoihin, eikä ole uhka heikossa tilassakaan oleville lohikannoille. Tornionjoen ja Simojoen lohikannoissa on tapahtunut merkittävää myönteistä kehitystä 2000-luvulla. Tenojoella lohikantojen kehitys on ollut 2000-luvulla negatiivista. Suomessa on edelleen useita heikossa kunnossa olevia lohikantoja potentiaalisissa lohijoissa.



Suomen lohikantojen TAVOITETILA

🐟 Suomen rakentamattomissa jokivesistöissä elää vahvat elinvoimaiset villit lohikannat.

🐟 Rakennettujen jokivesistöjen lohikantojen elinmahdollisuuksia ja tilaa parannetaan patojen poistoilla, vaelluskalojen ylös- ja alasvaelluksen mahdollistavilla luonnonmukaisilla ja teknisillä kalateillä sekä monipuolisilla luontaista lisääntymistä edistävillä tukitoimilla.

🐟 Taantuneiden lohikantojen tila elpyy ja uusia villejä lohikantoja syntyy potentiaaliin, myös rakennettuihin jokivesistöihin.


🐟 Lohikantojen lisääntyminen perustuu nykyistä enemmän luontaiseen tuotantoon ja tarve istuttamiselle vähenee heikoimpienkin lohikantojen elpyessä.


🐟 Lohikantojen syönnösalueilla meressä, sekä jokien lisääntymis- ja poikasalueilla vedenlaatu sekä ekologinen ja biologinen tila ovat vähintään hyvällä tasolla.


🐟 Lohikannat ovat terveitä.




Toimenpiteitä ja tavoitteita


 Olemassa olevien ja potentiaalisten lohijokien vaellusesteiden poistaminen tai ohittaminen vesipuitedirektiivin edellyttämällä tavalla; ylös- ja alasvaelluksien mahdollistaminen ja kutualueiden kunnostaminen.


 Itämeren syönnösalueen biologisen tilan parantaminen kuormitusta vähentämällä ja parantamalla kalakantojen vinoutuneita suhteita. Syönnösalueen heikon tilan seurauksena voi esiintyä korkeaa kuolleisuutta niin kuoriutuvilla poikasilla (M74-oireyhtymä), vaelluspoikasilla meressä kuin kudulle nousuvilla lohilla.


 Itämeren lohikantojen suojelu edellyttää lohikantojen moninaisuuden säilyttämistä. Monimuotoisuutta ylläpidetään ja lisätään vahvistamalla lohikantoja heikoissa lohijoissa ja palauttamalla niitä ennallistettuihin tai rakennettuihin entisiin lohijokiin.


 Toteutetaan valtakunnallisten kalavarojen hoitosuunnitelmien, säädösten ja strategioiden mukaisia lohikantoja elvyttäviä toimenpiteitä, kuten vesipuitedirektiiviä, kansallista lohi- ja meritaimenstrategiaa sekä kalatiestrategiaa.

 Lohenkalastusta ohjataan kestävästi merellä ja jokialueilla.

 Vapaa-ajankalastajia neuvotaan hyviin käytäntöihin kalastuksessa ja kalojen käsittelyssä, sekä kalatautien ja loisten leviämisen ehkäisemisessä.

 Suomi ottaa huomioon kansallisessa, EU:n ja kansainvälisessä kalastuspolitiikassa lohenkalastuksen säätelyä koskevan kansainvälisen merentutkimusneuvoston neuvonannon.

 Vaikutetaan aktiivisesti kansainvälisesti ja kansallisesti lohikantoja kehittävän kalastuspolitiikan puolesta.

 Lohen vapaa-ajankalastuksen sosioekonominen arvo tunnustetaan merkittävänä kalastusmatkailun tuottamana aluetaloudellisena voimavarana.

 Lohenkalastus tuottaa harrastajille positiivisia hyvinvointivaikutuksia.

 Lohen vapaa-ajankalastuksen saalisseuranta tuottaa säännöllisesti ajantasaista ja luotettavaa tietoa harrastuksen merkityksestä.





Lohenkalastus **MERELLÄ**

Merialueiden kaupallisen lohenkalastuksen ohjauksen tavoitteena tulee olla sekakantakalastuksen vähentäminen ja kalastuksen painopisteen siirtäminen kutujokiin tai alimman vaellusesteen alapuolelle jokisuussa tai jokisuiston läheiselle merialueelle.

Kalastus on mitoitettava kestäväällä tavalla kunkin kutujoen lohikannan mukaisesti siten, että joen lohikanta tuottaa tieteelliseen arvioon peilaten lähes maksimaalisen määrän luonnossa syntyneitä poikasia. Lohen kalastuskuolevuus merellä ei saa aiheuttaa uhkaa vahvoille lohikannoille, eikä estää heikkojen lohikantojen toipumista.

Kalastuksen säätelyn perustana on oltava tieteellinen neuvonanto. Ensisijainen on kansainvälisen merentutkimusneuvoston ICESin neuvonanto.

Lohen vapaa-ajankalastusta ei ole syytä rajoittaa lisää ilman vahvoja perusteita. Nykyisin lohen vapaa-ajankalastusta säädellään Suomen merialueella ajallisin rajoituksin ja kalastajakohtaisin

saaliskiintiöin, sekä tehokkaiden pyydysten loukujen ja isorysien käyttökiellolla.

Viranomaiset huolehtivat lohenkalastuksen riittävästä valvonnasta. Hyviä toimintamalleja kalastuksen ohjaamisessa ovat muun muassa lohien vapauttamisen tarpeen minimoiminen, oikeaoppinen kalojen vapauttaminen, saaliskiintiöt, sekä suurten keväällä kudulle vaeltavien emokalojen säästäminen.

Lohen vapaa-ajankalastuksessa Ahvenanmaan, Saaristomeren ja Pohjanlahden alueella on nykyisin kansallisten säädösten lisäksi voimassa erillisiä EU-säädöksiä, joilla säädellään saaliskiintiötä, kalastuksen kohdistumista viljeihin tai eväleikattuihin istutettuihin lohiin, kalastuskauden ajallista kestoja ja alueellisia rajoituksia. Pohjanlahden vetouistelusaalis koostuu lähes pelkästään lohen istutuskannoista ja vahvoista pohjoisista viljeistä kannoista. Suomenlahdella lohen vapaa-ajankalastusta säädellään kansallisin säädöksin.

LOHEN VAPAA-AJANKALASTUSTA ei ole syytä rajoittaa lisää ilman vahvoja perusteita.

SVK:N NÄKEMYKSEN MUKAAN Suomen alueella Pohjanlahdella tai Suomenlahdella lohen vetouistelu ei aiheuta ongelmia viljeille lohikannoille. Uistelun vuosittaiset lohisaaliit koko Suomen merialueelta ovat pieniä (noin 500–1 000 kpl). Vetouistelun säätelyyn Suomen merialueilla riittäisi kalastusasetuksen saaliskiintiö kaksi lohta kalastajaa kohden vuorokaudessa. Vapaa-ajankalastajien merellä harjoittamassa lohen pyydyskalastuksessa tulee ottaa huomioon alueelliset lohenkalastusrajoitukset ja vapaa-ajankalastuksen saaliskiintiöt.

SVK PITÄÄ
saaliskiintiötä
hyvänä rajoitus-
keinona.

Lohenkalastus **JOKIALUEILLA**

Suomen sisäisillä jokialueilla ja rajajoilla lohenkalastus tulee mitoittaa kestäväällä tavalla kunkin kutujoen lohikannan mukaisesti siten, että joen lohikanta tuottaa tieteelliseen arvioon peilaten lähes maksimaalisen määrän luonnossa syntyneitä poikasia.

Jokialueilla lohenkalastusta säädellään valtioiden välisillä sopimuksilla ja kalastussäännöillä, kansallisella lainsäädännöllä ja kalastuslupien lupaehdoilla, sekä kohdekohtaisilla poikkeuspäätöksillä. Yhden lohen saaliskiintiö kalastajaa ja vuorokautta kohden on nykyisin voimassa luontaisista lohijoista vapakalastuksessa Tornion-, Simo- ja Näämämöjoella. Kalastuslupien ehdossa on lisäksi säädetty sallituista pyyntiajoista ja kalastusvälineistä. Tenojoen vesistöissä lohenkalastus on ollut kiellettyä vuodesta 2021 alkaen lohikantojen heikon tilan takia.

SVK pitää saaliskiintiötä hyvänä keinona rajoittaa saaliin määrää lohikantojen tilan niin vaatiessa. Jokialueiden kohdekohtaisilla kalastussäännöillä tulee ohjata kalastusta niin, että lohikantojen tila tai kehittyminen eivät vaarannu.

Viranomaiset ja kalastusoikeuden haltijat huolehtivat lohenkalastuksen riittävästä valvonnasta. Hyviä toimintamalleja kalastuksen ohjauksessa ovat muun muassa ajalliset rajoitukset, lohien vapauttamisen tarpeen minimoiminen, oikeaoppinen kalojen vapauttaminen ja veden kriittisen lämpötilan huomioon ottaminen, sekä suurten emokalojen säästäminen ja saaliskiintiöt.

SVK SUOSITTELEE vieheellä tapahtuvan lohen vapaa-ajankalastuksen kohteiksi ensisijaisesti sellaisia jokia, joiden luontaisesti lisääntyvä lohikanta on elinvoimainen, vahva ja kalastusta kestävällä tasolla. Lohen vapaa-ajankalastukseen soveltuvat myös sellaiset joet, joiden lohikantaa ylläpidetään istutuksin ja kalasto mahdollistaa kestävä kalastuksen. Lohen kalastusta tulee välttää erityisesti niissä jokivesissä, joissa luontaiset lohikannat ovat heikossa tilassa.

TAUSTATIETOA

Lohikantojen NYKYTILA

TENOJOKI

Tutkimustiedon mukaan Tenojoen vesistössä on kymmeniä perinnöllisesti erilaistuneita lohikantoja, jotka eroavat toisistaan kutualueiden valinnassa ja muodostavat osakantoja. Jäämerelle laskevan Tenojoen merkitys Pohjois-Atlantin lohikannalle on suuri. Jokeen nousevien lohien määrää on seurattu luotauksella vuodesta 2018. Tulokset osoittavat nousulohien määrän olevan vähäinen eli noin 20 000–30 000 lohta vuodessa (Luke). Aiemmat tutkimustulokset ja viime vuosien lohikanta-arviot tukevat tätä tulosta, jonka mukaan osa erilaistuneista lohikannoista on heikossa tilassa. Jokeen ei istuteta lohta.

Tenojoen kalastusta säädelään Suomen ja Norjan välisellä Tenojoen kalastussopimuksella (2017) ja sen kalastussäännöllä, joiden säädökset on saatettu voimaan laila kalastuksesta Tenojoen vesistössä. Kalastussäännön toimeenpanolla pyritään vahvistamaan joen lohikantaa rajoittamalla kalastusta joessa.

Lohenkalastus on ollut Tenojoen vesistössä kiellettyä vuosina 2021–2024 lohikantojen heikon tilan takia. Lisäuhkia heikolle lohikannalle muodostaa kyttyrälohien runsastuminen viime vuosina.

NÄÄTÄMÖJOKI

Tutkimustiedon mukaan Jäämereen laskevan Näätämöjoen lohien nousumääräksi arvioitiin kaikuluotaamalla vuonna 2022 noin 7 000 lohta (Luke). Poikastutkimusten perusteella on voitu päätellä, että joen kutukanta on alhainen verrattuna joen potentiaaliin. Lohikanta on todettu suhteellisen vakaaksi pitkällä aikavälillä tarkasteltuna. Lohikanta on elinvoimainen. Jokeen ei istuteta lohta. Lisäuhkia alhaiselle lohikannalle muodostaa kyttyrälohien runsastuminen viime vuosina.

Näätämöjoen kalastusta säädelään Suomen ja Norjan välisellä Näätämöjoen kalastussopimuksella (1978) ja sen kalastussäännöllä, joiden säädökset on saatettu voimaan asetuksella kalastuksesta Näätämöjoen kalastusalueella.



RAKENNETUISTA JOISTA vahvin luontainen lohikanta on Kymijoen alaosalla.

TORNIONJOKI

Tutkimustiedon mukaan Itämereen laskevan Tornionjoen lohikanta on elpynyt voimakkaasti 2000-luvun aikana ja lähentelee kansallisessa lohi- ja meritaimenstrategiassa 2020 asetettua minimitaloitetta 80 % maksimaalisesta smolttituotannosta ja sitä vastaavasta kutukalojen määrästä. Kaikuluotauksien mukaan jokeen on noussut viime vuosien aikana 20 000–98 000 lohta vuodessa (Luke). Lohikanta on elinvoimainen. Itämeren merkittävin villien lohien kutujoki tuottaa noin 1,5–2 miljoonaa vaelluspoikasta vuositasolla. Jokeen ei istuteta lohta.

Tornionjoen kalastusta säädellään Suomen ja Ruotsin välisellä rajajokisopimuksella (2010) ja sen kalastussäännöllä. Säädökset on saatettu voimaan erillisellä lailla ja asetuksella.

SIMOJOKI

Tutkimustiedon mukaan Itämereen laskevan Simojoen lohikanta on elpynyt 2000-luvulla, mutta ei ole saavuttanut kansallisessa lohi- ja meritaimenstrategiassa 2020 asetettua tavoitetta. Smolttituotanto on saavuttanut tavoitteet vain 42 % todennäköisyydellä. Jokeen on noussut viime vuosien aikana 1 600–5 100 lohta (Luke). Lohikanta on elinvoimainen. Jokeen ei istuteta lohta.

Simojoen kalastusta säädellään kansallisella lainsäädännöllä.

SUOMEN MUISSA POTENTIAALISISSA LOHIJOISSA esiintyy istutuksin tuettuja lohikantoja ja luontaisten lohikantojen tila on niissä heikentynyt johtuen pääsääntöisesti vesivoiman rakentamisesta, jokien perkauksista puun uittamiseen tai muihin tarpeisiin ja paikoin heikosta vedenlaadusta. Lohta esiintyy muun muassa rakennetuissa Kemi-, Ii-, Oulu-, Kokemäen- ja Kymijoen alaosalla. Vapaana virtaavissa joissa heikkoja lohikantoja esiintyy muun muassa Kiiminki- ja Kuivajoen alaosalla.

Pohjanlahteen laskee Ruotsin puolelta useita lohijokia, joiden kalakantoihin vaikuttavat osittain samat kalastuksen säätelytoimenpiteet kuin Suomessa.

Tunnustetaan lohen vapaa-ajankalastuksen **SOSIOEKONOMINEN ARVO**

VAPAA-AJANKALASTUKSEN TALOUDELLISIA VAIKUTUKSIA on selvitetty vuonna 2018 osana Valtioneuvoston ["Erätalouteen liittyvän yritystoiminnan nykytila ja kehittämisedellytykset"](#) -julkaisua.

Vuonna 2017 kalastonhoitomaksun maksaneet kotimaiset vapaa-ajankalastajat kuluttivat harrastukseensa noin 249 miljoonaa euroa.

Lohenkalastuksen vaikutuksia selvitettiin Tornionjoen osalta vuodelta 2017:

- Tornionjoen alueen ulkopuolelta tulleiden kotimaisten kalastusmatkailijoiden aluetaloudelliset vaikutukset jokivarren kuntien alueelle olivat 10,8 milj. € (9,1–12,6, milj. €).
- Työllisyysvaikutukset olivat 24 htv (20–28 htv).
- Yksi saalistettu lohikilo oli tuonut alueelle rahaa keskimäärin 214 €.
- Yhden saalislohen arvo oli vuonna 2017 Tornionjoen kalastusmatkailussa 1320 € (Pohja-Mykrä et al., 2018).

TOISEN VAPAA-AJANKALASTUKSEN ARVOA selvittäneen tutkimuksen ["Regional fishing site preferences of subgroups of Finnish recreational fishers"](#) mukaan kalastonhoitomaksun maksaneiden vapaa-ajankalastajien tuottama kokonaisarvo oli 527,97 miljoonaa euroa vuonna 2018 (Pokki et al., 2020).

MUIDEN LOHIJOKIEN lohen kalastusmatkailun aluetaloudellisista vaikutuksista ei ole saatavissa yhtä tarkkoja viime vuosien tietoja kuin Tornionjoesta.

Tenon kalastusmatkailun vaikutukset arvioidaan miljooniksi euroiksi (4,1 M€) vuositasolla.

Loheen perustuva kalastusmatkailu tuottaa aluetalouteen jokivarsien kunnissa koko Suomessa varmuudella yli 15 milj. € vuodessa jo pelkästään kotimaisten kalastusmatkailijoiden osalta.

Lohen vapaa-ajankalastuksen taloudellinen arvo on moninkertainen merellä tapahtuvaan lohen kaupalliseen kalastukseen verrattuna.

SVK:N TEKEMÄN [“Merilohen uistelu Suomessa vuonna 2022”](#) mukaan lohta uisteleva venekunta käytti lohenuisteluun rahaa 3 090 € kaudessa.

Lohta aktiivisesti uistelevia venekuntia arvioidaan olevan noin 300. Lisäksi satunnaisia lohenuistelijoina on arviolta saman verran.

Suomen merialueen vetouistelun lohisaalis oli vuonna 2022 noin 850 lohta. Yhden vetouistelemalla mereltä saaliiksi saadun pyyntimitan täyttävän lohenuistelu arvo oli noin 1 150 euroa.

Lohta aktiivisesti uistelevien vapaa-ajankalastajien venekaluston ja varusteiden arvo oli vuonna 2022 yhteensä 38 558 €/venekunta.

POHJANLAHDEN ALUEELLA lohenuistelu- ja vapaa-ajankalastuksen taloudellisia vaikutuksia on vertailtu selvityksessä [“Lohenuistelu- ja vapaa-ajankalastuksen taloudellisten vaikutusten vertailua: lohenuistelu Pohjanlahden maakunnissa ja vapaa-ajankalastus Torniojoella ja Simojoella”](#).

Suomalaisten Pohjanlahden alueella harjoittaman lohenuistelu- ja vapaa-ajankalastuksen tuotantovaikutukset olivat vuonna 2008 lohisaaliin osalta hyvin vähäiset, vain noin 1,89 miljoonaa euroa.

**TENON KALASTUS-
MATKAILUN** vaikutukset arvioidaan miljooniksi euroiksi.



Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö

Vanha talvitie 2-6 A 11, 00580 Helsinki

puh. 050 597 4933

vapaa-ajankalastaja@vapaa-ajankalastaja.fi

vapaa-ajankalastaja.fi

SEURAA MEITÄ:    

Rahoitettu osittain maa- ja metsätalousministeriön kalastonhoitomaksuvaroista.